

Силабус
навчальної дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»
2023-2024 навчальний рік

Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Викладач	Вікторія ЛПІЧ
Посилання на сайт	/bdpu.org.ua/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-ukr-mova/composition-kaf-ukr-mova/lipich/
Контактний телефон	0992180279
E-mail викладача:	lipich.viktoria@gmail.com
Графік консультацій	середа, 13.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90	очна (денна)	10	20	60	екзамен
	заочна (дистанційна)	4	4	82	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: національна мова, літературна мова, державна мова, спілкування, риторика, ділові папери, термінологія, науковий стиль.

Мета курсу: формування комунікативної компетентності здобувачів; набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей здобувачів та спонукає до самореалізації фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомоги вмілого використання різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

Основні завдання: сформувати мовну компетентність майбутніх фахівців, створити мовно-мовленеву базу, оперуючи якою можна реалізувати будь-яку ситуацію мовного спілкування; сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності; виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; розвивати творче мислення студентів; виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій; сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Розуміння інформації, її кількісний та якісний аналіз, здійснення узагальнення та інтерпретації, критичне оцінювання й висновки.

ЗК4 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність до застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді. Здатність до налагодження конструктивних професійних зв'язків з колегами, громадськістю, засобами масової інформації для розв'язання професійних завдань; здатність працювати в команді.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань. Здатність до використання принципів, норм етики, правил культури поведінки, правової культури у стосунках з людьми на основі загальнолюдських, національних та громадянських цінностей, норм суспільної моралі.

ЗК11. Реалізація власних прав і обов'язків як члена суспільства. Здатність усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ФК7. Здатність до ефективного міжособистісного спілкування у процесі професійної діяльності. Організація ефективного міжособистісного спілкування як уміння вислуховувати, сприймати та розуміти інформацію; здійснювати зворотній зв'язок із співрозмовниками; користуватися навичками невербальної та невербальної комунікації; спостерігати та оцінювати співрозмовників і себе у процесі спілкування.

ПРН1. Розуміти наукову інформацію та вміти здійснювати її попередній аналіз, синтез, узагальнення, інтерпретацію та оцінювання; обґрунтовувати власну позицію.

ПРН4. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН8. Встановлювати та підтримувати конструктивні професійні зв'язки з колегами, громадськістю, засобами масової інформації; вміти формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію відповідно до особливостей співрозмовника в умовах міжособистісної взаємодії; продуктивно працювати у команді у процесі вирішення професійних завдань.

ПРН9. Дотримуватись принципів моралі, етичних норм, правил культури поведінки у стосунках з людьми на основі загальнолюдських, національних та громадянських цінностей.

ПРН11. Демонструвати соціально-відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

ПРН19. Застосувати навички та уміння побудови ефективного міжособистісного спілкування з клієнтами, колегами, громадськістю, засобами масової інформації, іншими суб'єктами міжособистісної взаємодії у процесі професійної діяльності на принципах гуманізму й довіри; ефективно виконувати різні ролі у команді в процесі вирішення фахових завдань, демонструвати лідерські якості.

Зміст курсу:

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування.

Тема 2. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності.

Тема 4. Культура усного професійного спілкування.

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.

Тема 6. Документація з кадрово-контрактних питань.

Тема 7. Етикет службового листування.

Тема 8. Українська термінологія в професійному спілкуванні.

Тема 9. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.

Тема 10. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.

Методи навчання: словесні (лекція, бесіда, навчальна дискусія), наочні (спостереження, ілюстрування, відеометоди), практичні (вправи різних типів, комплексні контрольні завдання).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Здобувач виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Усі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності здобувача на занятті. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Відсутність на занятті без поважної причини передбачає зниження балів.

За об'єктивних причин (хвороба, карантин тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

- робоча програма курсу;
- тексти лекцій;
- плани практичних занять;

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам з навчальної дисципліни, є сумою середньозважених балів за поточку роботу на практичних заняттях, балів, отриманих під час модульних контрольних робіт та балів за самостійну роботу.

Здобувач повинен підготувати до практичних занять домашнє завдання, що передбачає вправи та теоретичні питання. Для кожного виду робіт висуваються критерії оцінювання.

Методи поточного контролю – це оцінювання навчальних досягнень здобувача протягом навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (лекції, практичні заняття, самостійна робота). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення здобувача в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне коригування самостійної роботи студента. Сюди входять: методи усного контролю – бесіда, доповідь студента. Основою усного контролю слугує усна відповідь студента (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді здобувача. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Модульна контрольна робота забезпечує глибоку і всебічну перевірку засвоєння, оскільки вимагає комплексу знань і умінь здобувача і оцінюється за національною шкалою. У письмовій роботі студенту необхідно показати теоретичні знання та вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних практичних завдань (форму контролю визначає викладач).

Здобувач допускається до модульного контролю при умові здачі всіх практичних завдань та завдань самостійної роботи.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

50 балів – поточний контроль успішності (включно з контролем за модулями та самостійною роботою);

50 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Практичні заняття	30		
Самостійна робота	20		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
	не зараховано		зараховано				
Практичне заняття 1	1,2	2,1	2,4	2,5	3,28	3,85	4,28
Практичне заняття 2	1,2	2,1	2,4	2,5	3,28	3,85	4,28
Практичне заняття 3	1,2	2,1	2,4	2,5	3,28	3,85	4,28
Практичне заняття 4	1,2	2,1	2,4	2,5	3,28	3,85	4,28
Практичне заняття 5	1,2	2,1	2,4	2,5	3,28	3,85	4,28
Практичне заняття 6	1,2	2,1	2,4	2,5	3,28	3,85	4,28
Практичне заняття 7	1,2	2,1	2,4	2,5	3,28	3,85	4,28
Всього	9	15	17	18	23	27	30
Самостійна робота 1	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 2	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2

Самостійна робота 3	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 4	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 5	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 6	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 7	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 8	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 9	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Самостійна робота 10	0,8	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2
Всього	8	10	12	14	16	18	20
Разом максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50

Екзамен проводиться в усній формі і передбачає 2 теоретичних питання і 1 практичне завдання.

Поточний контроль полягає в оцінюванні рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретних робіт, повноти та якості засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни і здійснюється викладачами впродовж семестру.

Підсумкова оцінка за поточний контроль виставляється як сума середньоарифметичних оцінок за національною шкалою за підсумками аудиторної роботи, модульного контролю та самостійної роботи; виставляється в журналі обліку роботи академічної групи.

Підсумковий контроль полягає в оцінюванні рівня досягнення компетентностей відповідно до освітньо-професійної програми та включає семестровий контроль і підсумкову атестацію здобувача вищої освіти.

Екзамен проводиться в усній формі і передбачає 2 теоретичних питання і 1 практичне завдання.

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1 (теоретичне)	5	8	9	10	12	14	15
Екзаменаційне питання 2 (теоретичне)	5	8	9	10	12	14	15
Екзаменаційне питання 3 (практичне)	7	8	10	12	14	16	20
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Узагальнені критерії оцінювання:

- «відмінно/А», 90 – 100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили;

- «добре/В», 78 - 89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «добре/С», 65 – 77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на

практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- «задовільно/D», 58 – 64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- «задовільно/E», 50 – 57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

- «незадовільно/FX», 35 – 49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %); 14

- «незадовільно/F», 1 – 34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Таблиця 4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
78-89	B	добре	
65-77	C		
58-64	D	задовільно	
50-57	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 624 с.

2. Крашеніннікова Т. В., Поповський А. М., Руколянська Н. В. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посіб. Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2015. 330 с.

3. Мозговий В. Українська мова у професійному спрямуванні: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 590 с.

4. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 186 с.

5. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.

6. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. 5-те вид., виправ. і доповнен. Київ: Алерта, 2019. 640 с.

Додаткові

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Центр навч. літ., 2004. 472 с.

2. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: навч. посіб. Львів: Світ, 2001. 240 с.

3. Бабич Н. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.

4. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ: Рідна мова, 1998. 476 с.

5. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: навч. посіб. Київ, 2002. 205 с.

6. Буяльський Б.А., Оверчук А.В. Як ми спілкуємося: Мовленнєвий етикет українського народу. Вінниця: Велес, 2001. 96 с.

7. Гапонова Л.Є., Чумакова Г.А. Наукова комунікація як складова фахової діяльності: навч. посіб. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2016. 52 с.

8. Глушицький С. В., Дияк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери: навч. посіб. Київ: А.С.К., 2006. 400 с.

9. Гуць М. В. Українська мова у професійному спілкуванні: навч. посіб. Київ: Міжнародна агенція "BeeZone", 2004. 336 с.

10. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення: навч. посіб. Харків: Основа, 2013. 106 с.
 11. Дудик П. С. Стилїстика української мови. Київ: Вища школа, 2015. 368 с.
 12. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування: навч. посіб. Донецьк, 2004. 480 с.
 13. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>.
 14. Кайдалова Л. Г., Пляка Л.В. Психологія спілкування: навч. посіб. Харків: НФаУ, 2011. 132 с.
 15. Кизилова В.В. Риторика з основами культури й техніки мовлення: навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти. Старобільськ: Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка», 2018. 114 с.
 16. Кисіль Г. Г., О.Ф. Черногуз О. Ф. Українська мова: культура мовлення медика: навч. посіб. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 464 с.
 17. Кочан І. Інтернаціональні компоненти у структурі слів-термінів. *Вивчаємо українську мову і літературу*. 2007. № 15 (127). С. 2–5.
 18. Кочан І. Складні терміни з постпозиційними компонентами -від, -вод, -хід, -ход у сучасній українській мові (щодо нормалізації). *Проблеми української термінології: вісник національного ун-ту «Львівська політехніка»*. Львів: Видавництво нац. ун-ту «Львівська політехніка». 2007. № 593.С. 3–7.
 19. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища школа, 2004. 199 с.
 20. Куляс П. П. Система – проти автоматизму суржику: редакторський погляд: навч. посіб. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 294 с.
 21. Куляс П. П. Типологія помилок: підручник-монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 464 с.
 22. Мацько Л. І. Стилїстика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 416 с.
 23. Микитюк Оксана. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посіб. 5-те вид., зі змінами. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 440 с.
 24. Навроцька М. Спілкування як невід'ємна складова іміджу педагога. *Людинознавчі студії: зб. наук. пр. Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка. Серія «Педагогіка»*. Дрогобич, 2015. Вип. 31. С. 209–218.
 25. Новий український правопис. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 284 с.
 26. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 240 с.
 27. Пономарів О. Українське слово для всіх і для кожного. Київ: Либідь, 2012. 360 с.
 28. Пономарів О. П. Стилїстика сучасної української. Київ, 2000. 240 с.
 29. Потелло Н. Я. Українське ділове мовлення і спілкування: навч. посіб. Київ: МАУП, 2003. 248 с.
 30. Правова міжкультурна комунікація: навч. посіб. / за ред. А.С. Токарської. Львів, 2011. 240 с.
 31. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів: В-во «СПОЛОМ», 2001. 223 с.
 32. Семенов О.М. Культура фахової мови: навч. посіб. Суми: СОППО, 2013. 260 с.
 33. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
 34. Степура А. WOW-виступ по-українськи. Київ: Моноліт-Bizz, 2018. 304 с.
 35. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль, 2000. 88 с.
 36. Токарська А. С., Кочан І. М. Культура фахового мовлення правника: навч. посіб. Львів: Світ, 2003. 312 с.
 37. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова: монографія. Івано-Франківськ, 2010. 336 с.
 38. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: підручник. Київ: Арій, 2009. 576 с.
- Інтернет-ресурси**
1. Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)
 2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>)
 3. Лінгвістичний портал з української мови (<http://www.mova.info>)
 4. «Словники України» онлайн (<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>)
 5. Словотвір (<https://slovotvir.org.ua/>)
 6. Словopedia (<http://slovopedia.org.ua/>)
 7. Лінгвістичний портал (<http://www.mova.info>)

8. Український мовно-інформаційний фонд НАН України(<http://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>)
9. Офіційний сайт Української мови (<https://ukrainskamova.com/>)
10. Академічний тлумачний словник (<http://sum.in.ua/s/>)